

"Policija u zajednici"

Kroz priču o projektu "Moj pozornik u mojem kvartu" iz 1998. godine koji je donekle preteča projekta "Policija u zajednici" koji se primjenjuje od 2003. godine do danas, naš suradnik i bivši načelnik analizira prednosti i nedostatke obaju projekata, detektira probleme u njihovoj realizaciji te na temelju niza objektivnih pokazatelja predlaže reformu sadašnjeg hrvatskog sustava kontakt-policajaca

Željko Cvrtić,
mr. krim.

Kad ovdje govorim o policijskoj prevenciji u gradovima, prije svega mislim na prevenciju od počinjenja općeg kriminaliteta i ostalih oblika asocijalnog ponašanja, posebice onog s elementima nasilja. Prevencija organiziranog kriminaliteta funkcionira na drugim principima pa ovdje neće biti uključena.

Uvijek je bolje spriječiti nego liječiti pa tako ta poslovice vrijedi i kod prevencije kriminaliteta. Sve policije u demokratskim državama u statistikama uspješnosti nastoje pokazati što manje počinjenih kaznenih djela, čime dokazuju svoju preventivnu uspješnost, te što veću otkrivenost već počinjenih kaznenih djela, čime dokazuju svoju istražnu uspješnost. No koliko je točno policija bila uspješna u preveniranju nedozvoljenih opasnih ponašanja teško je dokazati, pa se prevencija uglav-

nom dokazuje kroz komparaciju statističkih pokazatelja iz ranijih razdoblja na nekom području. Drugi način kroz koji se, u novije vrijeme, pokušava pokazati dobra policijska prevencija jest osobni osjećaj sigurnosti građana u nekom gradu ili području, a utvrđuje se kroz anketiranje građana. Osobni osjećaj sigurnosti zasniva se prije svega na vidljivoj nazočnosti policajca u blizini radnog ili životnog prostora građana, što i ne mora imati posebnu stvarnu učinkovitost na preveniranje kriminaliteta. Često se, zbog neprovođenja stvarne prevencije, pribjegava tumačenju dobre prevencije kroz osobni osjećaj sigurnosti građana. Mislim da je nemoguće te dvije komponente promatrati odvojeno. One su zasigurno u uskoj korelaciji. Međutim, osjećaj sigurnosti kod građana neće biti dobar ako će statistika pokazivati povećanu stopu kriminaliteta i njegovu slabu

razriješenost, bez obzira hoće li kvartovski policajac s građanima obavljati intenzivnu komunikaciju ili ne.

Pilot projekt "Moj pozornik u mojem kvartu"

U cilju jačanja prevencije, odnosno što povoljnijeg stanja javnog reda i mira, te veće učinkovitosti u sprječavanju kaznenih djela, kao i otkrivanju počinitelja kaznenih djela, a posebice poradi bolje suradnje s građanima, sukladno odobrenju tadašnjeg načelnika PU zagrebačke, te uz suglasnost MUP-a, s početkom od 1. rujna 1998. godine pa do proljeća 2000. godine, na području V. policijske postaje (Medveščak) u Zagrebu, proveden je pilot-projekt nazvan "Moj pozornik u mojem kvartu". Slobodno se može reći da je taj projekt preteča projekta "Policija u zajednici" s čijim se provođenjem počelo 2003. godine.

razdvaja policiju

Analiza projekta "Moj pozornik u mojem kvartu" otkrila je da je u tom razdoblju bilo znatno manje prijavljenih kaznenih djela, te znatno više otkrivenih kaznenih djela u odnosu na isto razdoblje u prethodne tri godine

Program je prvenstveno zamišljen kroz što bolju suradnju s građanima koji stanuju ili rade na području V. policijske postaje, a kreiranje i provođenje programa povjerenje je tadašnjem zapovjedniku i njegovim suradnicima. Razlozi za pokretanje programa bili su sljedeći:

- Nerazmjernost opterećenosti kriminalističkih policajaca,
- Neprovođenje operativnih akcija od strane svih djelatnika,
- Usko specijalizirano provođenje kriminalističkih obrada,
- Uvid u stvarnu kvalitetu provedenih zadaća policajaca,
- Nemogućnost kvalitetnog izbora rukovodnog kadra,
- Unaprijed zadani poslovi krim. policajaca, bez obzira na problematiku,
- Umanjeno poznavanje terena i građana,
- Disperzija rukovođenja zbog širokog

- spektra raznih linija rada,
- Nepovezanost temeljne i kriminalističke policije,
- Formalno pisanje dosjea sektora,
- Nemogućnost rada po stvarnoj problematici na određenom području,
- Kolizija između šefa smjene i vođe sektora,
- Formalna specijaliziranost,
- Zastarjelost rajonizacije Policijske postaje,
- Kampanjsko otkrivanje kaznenih djela

Analizom provedenog projekta "Moj pozornik u mojem kvartu", došlo se do zanimljivih konstatacija. Vidljivo je da je u analiziranom razdoblju bilo znatno manje prijavljenih kaznenih djela u usporedbi s istim razdobljem unazad tri godine. Također je vidljivo da je broj otkrivenih takvih kaznenih djela znatno veći u usporedbi s istim razdobljem u prethodne tri godine. Riješeno je više od 10.000 različitih predmeta neriješenih iz proteklih godina.

Također je vidljivo da su policajci jednako opterećeni i da nema povlaštenih; posvećuje se veća pozornost pripremi za krim. obradu i obradu spisa; znanje svih krim. policajaca proširilo se na sve poslove; rad po pojedinim operativnim akcijama provode svi policajci; vođe grupe i vođe sektora stekli su povećan autoritet jer su im dane "rukovodne poluge" pa većinu problematike temeljni i krim. policajci rješavaju sa svojim neposrednim rukovoditeljem; pomoćnici zapovjednika rasterećeni su pa se više mogu posvetiti planiranju zadaća, nadzoru i istinskom rukovođenju; pomoćnici zapovjednika stekli su veći autoritet jer više nisu na razini vođe grupe, odnosno u pojedinim slučajevima na razini krim. službenika; krim. policajci istražuju sva kaznena djela i traže spoznaje za bilo koje kazneno djelo; krim. i temeljni policajci prate svoj rad kroz bodovnu listu i trude se postići što bolji rezultat; do izražaja počinje dolaziti kvaliteta policajaca; vođe grupa i vođe sektora mogu preuzeti poslove šefa smjene pa čak i poslove pomoćnika zapovjednika jer znaju rad po cjelokupnoj problematici; smanjen je pro-

blem nedostataka djelatnika jer svi rade sve poslove pa se postojeći kadar lako preusmjerava sukladno trenutnoj problematici i prosudbi; povećano je poznavanje terena i građana jer na istom prostoru konstantno rade isti djelatnici; rukovođenje Policijskom postajom uvelike je olakšano jer ona sad može puno lakše funkcionirati s obzirom na jasniju organizacijsku strukturu; smanjen je broj rukovoditelja, a povećan broj operativnih izvršitelja; kroz zajednički rad, sektorske sastanke i zajedničku odgovornost za stanje na sektoru vođe grupe i sektora, krim. i temeljni policajci gotovo su se u potpunosti povezali; temeljni policajci sve su više orijentirani na sprječavanje kaznenih djela i otkrivanje počinitelja jer to sad od njih traži vođa sektora, a od vođe sektora vođa grupe; dosjei sektora postali su svrsishodni; smanjena je kolizija između šefa smjene i vođe sektora; provedena je ustaljenost polica-

Smatram da je projekt "Policije u zajednici" odlično zamišljen i teorijski temeljito pripremljen, prije svega na stranim iskustvima, ali vrlo loše implementiran u postojeći hrvatski policijski sustav, što je uobičajena hrvatska boljka - odlični propisi i loša primjena

jaca na sektoru i sektorski način rada koji se temelji na sigurnosnoj prosudbi, a ne na šablonskom smjenskom sustavu rada; poboljšano je operativno pokrivanje terena jer se pokriva problematičan dio; policajci se više mogu posvetiti konkretnom preventivnom radu na terenu; nema zaoštataka u rješavanju predmeta.

Naravno, uočene su i neke negativnosti kao što su: nesnalaženje pojedinih krim. policajaca u razrješavanju svekolike problematike kriminaliteta jer su naučili raditi samo po jednoj liniji rada, pri čemu se veće nesnalaženje očituje kod krim. policajaca s visokom i višom stručnom spremom, što je dijelom i posljedica mišljenja da je riječ o visokim specijalistima koji se

stoga ne mogu baviti svim i svačim; pad kvalitete obrada pojedinih predmeta po domeni određenih poslova s kojima se pojedini djelatnik krim. policije dosad nije susretao; te nepotpuno shvaćanje novog odnosa vođe grupe i vođe sektora.

Policijska u zajednici ili sektorska policijska organizacija

Nakon donošenja niza pripremnih akata projekt "Policijska u zajednici" počeo se primjenjivati tijekom 2003. godine, što traje sve do danas. Implementiran je u svim policijskim upravama u Hrvatskoj. Nakon sedam godina provedbe, prošao je dugoročni rok koji je, sukladno planu Reforme operativno-preventivnog rada policije u odori, zadan kao potreban za implementaciju projekta. Nije, međutim, jasno kakvi su rezultati postignuti, ali je od samog početka provođenja policijskoj organizaciji u policijskim postajama stvorio - niz problema. Budući da nije predviđen novi broj policajaca koji bi bili određeni u predmetni projekt, iz redovne je službe - koja je i prije provođenja projekta bila nepopunjena - izvučen određen broj djelatnika, dok je redovna služba sad ostala na gotovo 50 posto operativnog sastava temeljne policije, ali istodobno s istim ili još većim obujmom posla.

Taj je projekt doveo i do još nekih negativnosti. Kao što je ranijom organizacijom policija u policijskim postajama podijeljena na temeljnu i kriminalističku, tako je uvođenje ovoga projekta još dodatno podijelilo temeljnu policiju na preventivnu (kontakt-policiju) i represivnu (ophodnje). To je izazvalo i animozitete između tih dvaju policijskih stupova jer "represivci" nerado pružaju pomoć, po njihovom mišljenju, privilegiranim "preventivcima" koji uglavnom ne rade noćne smjene i vikende, sami si kreiraju radno vrijeme i zadaće, ne propituju ih se za postignute rezultate, zapravo ne obnašaju težak policijski posao u opasnim intervencijama, a uz to imaju i veće plaće od njih.

Podatke koje kontakt-policajci pružaju ne doprinose rješavanju ključnih problema građana pa ti kontakti postaju sami sebi svrha. Hijerarhijski je kontakt-policija izdvojena iz sektora i smjena te je odgovorna koordinatore kontakt-policije i tako formalno i stvarno izdvojena iz zajedničkog policijskog usmjerenog djelovanja. Možemo stoga zaključiti da projekt "Policijska u zajednici" dodatno razdvaja policiju

te tako stvara međusobno nerazumijevanje, umanjujući učinkovitost zajedničkog djelovanja i razmjene informacija.

Smatram da je projekt "Policijska u zajednici" u pravilu odlično zamišljen, teorijski temeljito pripremljen, prije svega na stranim iskustvima, ali vrlo loše implementiran u postojeći hrvatski policijski sustav. To je uobičajena hrvatska boljka - s odličnim propisima i lošom primjenom. Osobno se zalažem za maksimalno približavanje policije i građana. To ipak ne znači da policajac ne treba biti policajac, za što je eklatantan primjer engleska policija s "bobijima", kao kolijevka policije u zajednici. ■

Poznati engleski "bobiji" temelj su i zaštitni znak svih projekata policije u zajednici

Razmatrajući organizacijski sustav policije u zajednici i sektorski rad, moglo bi se reći da bi cjelokupan rad policijskih postaja, kao temeljnih organizacijskih cjelina policije, na kojima zapravo leži najveći dio policijskog posla, trebalo detaljno reorganizirati. Ključnu ulogu u tome ima prijeko potrebna korekcija organizacijske strukture policije u zajednici. Mogu se dati osnovne smjernice nužne reorganizacije radi potpunog ostvarivanja cilja policije kao javnog servisa građana:

1. Uvezati temeljnu i kriminalističku policiju, te policiju u zajednici u sektorski način rada
2. Kriminalistički policajci trebaju raditi na rješavanju cjelokupnog kriminaliteta
3. Redefinirati rješenja krim. policajca
4. U svim manjim policijskim postajama, vođa sektora može voditi istodobno i temeljnu i kriminalističku policiju na sektoru, čime se povećava broj operativnih izvršitelja i smanjuje broj rukovoditelja
5. U većim postajama potrebno je imati na sektoru vođu grupe za krim. policiju i vođu sektora kao pomoćnika vođi grupe, za vođenje temeljne policije
6. Vođa grupe i sektora mora biti "zapovjednik" na svom sektoru i biti odgovoran za cjelokupno stanje sigurnosti
7. Operativno je dežurstvo koordinativno tijelo u policijskoj postaji, ne miješa se u planiranje i trajni rad na sektoru, poradi izbjegavanja šabloniziranog rada policije
8. Razinu rukovođenja s djelatnicima treba decentralizirati na vođe grupe i sektora, kako bi dobili ovlasti rukovoditelja
9. Pomoćnicima načelnika ostaje baviti se planiranjem i nadziranjem naloženih zadaća, poboljšanjem kvalitete, educiranjem...
10. U potpunosti ustaliti temeljnu i krim. policiju na sektoru poradi poznavanja prostora, ljudi i problematike
11. Krim. policajce s visokom i višom stručnom spremom na sektoru zaduživati sa složenijim kaznenim djelima te ih zaduživati za vođenje konkretnih krim. obrada
12. Naziv "šef smjene" treba ukinuti jer on više ne bi vodio smjenu, već treba uvesti naziv "operativni dežurni", "voditelj dežurstva" ili slično
13. Voditelj dežurstva, vođe sektora i grupe trebali bi biti u visokoj stručnoj spremi s najmanje pet godina rada na poslovima policajca
14. Policajac mora imati mogućnost napredovanja u najmanje 4-5 osobnih zvanja
15. Kompletne izvanredne poslove (osiguranje i sl.) treba preusmjeriti na interventnu i specijalnu policiju.
16. Ovakvim preustrojem temeljne organizacijske jedinice, ukupna bi prevencija, posebice u gradovima, bila dignuta na višu razinu, a samim time povećali bi se i povjerenje građana i zadovoljstvo s policijskim radom. Dakle, već samo mala promjena - približavanje sektorske organizacije, policije u zajednici i, jasno, kriminalističke policije - mogla bi dati velike rezultate.